

Proste przykłady zastosowania TIK na lekcjach języka angielskiego

[Dominika Serowy-Talarowska]

Jak zaciekać ucznia lekcją języka obcego, która w dużej mierze opiera się na biernej pracy z podręcznikiem i nauczycielem w roli głównej? Dlaczego wykorzystywanie TIK w trakcie zajęć edukacyjnych jest takie ważne zarówno dla nauczyciela, jak i dla uczniów? Oto pytania, na które zamierzam odpowiedzieć w tym artykule.

Wobecnych czasach młodzież funkcjonuje na dwóch płaszczyznach. Tej realnej, na którą składa się bezpośredni kontakt z drugą osobą, i tej wirtualnej, w sieci. Nie trzeba dodawać, że płaszczyzna wirtualna dla większości młodych ludzi jest bardziej atrakcyjna. Komputer jest nieodzownym narzędziem i służy jako forma rozrywki, pomoc w nauce, relaks oraz zastępuje kontakt z rówieśnikami. Praca z komputerem nie sprawia uczniom żadnego kłopotu, a środowisko online jest ich naturalnym środowiskiem.

Nowa podstawa programowa nakłada na nauczyciela obowiązek pomocy uczniowi w procesie nauki języka. Nauczyciel przestaje być jedynym źródłem informacji, a jego zadaniem jest wskazanie uczniom narzędzi do samodzielnego pogłębiania wiedzy w wielu dziedzinach. Szkoła ma za zadanie uczyć samodzielności w procesie akwizycji języka obcego, uczyć technik uczenia się, zapamiętywania, a także kształcić do wykorzystywania znajomości języka obcego w trakcie wykonywania różnorodnych prac zespołowych. Kształcenie ogólne na III i IV etapie edukacyjnym ma umożliwić

uczniom zdobycie zróżnicowanych umiejętności zawodowych, które w przyszłości będą doskonałe lub modyfikowane. Zgodnie z nową podstawą programową (Szpotowicz i inni 2009) do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

1. czytanie – umiejętność rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury, prowadząca do osiągnięcia własnych celów, rozwoju osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa; (...)
2. umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych, zarówno w mowie, jak i w piśmie;
3. umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;
4. umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji;
5. umiejętność rozpoznawania własnych potrzeb edukacyjnych oraz uczenia się;
6. umiejętność pracy zespołowej.

Dodatkowo w wymaganiach szczegółowych nowej podstawy programowej dla szkół ponadgimnazjalnych czytamy, że *uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnej*.

Na edukację informacyjną w szkołach składają się zarówno zajęcia z technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), jak i korzystanie ze zdobytej wiedzy na zajęciach innych przedmiotów. Podstawa programowa nakłada na wszystkich nauczycieli zadanie stwarzania uczniom warunków do poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji ze źródeł multimedialnych, jak również efektywnego posługiwania się technologiami informacyjnymi. Uczniowie powinni wykorzystywać zdobyte przygotowanie informatyczne także na zajęciach języka angielskiego. Nauczyciel może wykorzystać TIK, aby zapewnić im dostęp do materiałów autentycznych, których wybór odpowiada obowiązującym normom wychowawczym.

Czy uczeń czerpie korzyści z lekcji z komputerem? A może jest to dla niego czas na szybkie sprawdzenie wiadomości w skrzynce pocztowej lub na portalach społecznościowych, tak aby nauczyciel nie zauważył? Z doświadczenia wiem, że układ sali komputerowej nie sprzyja utrzymaniu uwagi uczniów. Mimo to wykorzystując proste techniki (np. rozgrzewka), nauczyciel może zainteresować ich tym, co dzieje się na lekcji.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych ma wiele korzyści. Po pierwsze, daje uczącym się możliwość aktywnego uczestniczenia w procesie edukacji. Uczeń przestaje być biernym odbiorcą przekazywanej przez nauczyciela wiedzy. Nauczyciel nie jest już jedynym źródłem informacji, jego rola sprowadza się teraz do monitorowania postępów uczniów. Po drugie, zastosowanie tych technologii daje uczniom możliwość aktywnego myślenia, dokonywania wyborów i efektywniejszego spędzenia czasu niż na typowej lekcji prowadzonej przez nauczyciela. Ponadto, gdy TIK są używane jako narzędzie do wspierania uczniów w wykonaniu konkretnych zadań, są oni w stanie samodzielnie zdefiniować swoje cele, podejmować decyzje i oceniać własne postępy.

Marek Konieczniak w swoim artykule *Po co komu technologia informacyjna w szkole?* pisze, że mimo iż w przeciętnej polskiej szkole występuje odpowiednia liczba komputerów, to nauczyciele nie wykorzystują ich w sposób systemowy i przemyślany. Technologia informacyjna funkcjonuje jako przedmiot szkolny, gdy tymczasem współczesna szkoła nie może już istnieć bez nowych technologii. Aby nie stracić na wiarygodności wśród uczniów, nauczyciel powinien stosować TIK na zajęciach z różnych przedmiotów.

Proste przykłady zastosowania TIK w procesie nauczania

Kiedy zaczynamy pracę z nową klasą, zakładamy tzw. klasowy e-mail, do którego mają dostęp wszyscy uczniowie. Służy on nauczycielowi do przesyłania dodatkowych zadań, które należy wykonać online. Są to materiały do samodzielnej nauki, wybrane i pogrupowane według poziomów zaawansowania uczniów. Kolejnym źródłem są materiały dostępne w Internecie: ciekawe gry językowe i zadania gramatyczne. Najczęściej korzystam z poniższych stron:

<http://a4esl.org/>, <http://www.angielski.edu.pl/>, <http://breakingnewsenglish.com/>, <http://www.e-angielski.com/>, <http://www.esldiscussions.com/>, <http://www.engbook.pl/>, <http://angielski.blox.pl/>, <http://www.ego4u.com/>, <http://www.englisch-hilfen.de/en/>, <http://znamangielski.com/>, <http://znamangielski.com/nauka-slowek-angielski.html>, http://www.learn-english-today.com/lessons/lessons_list.html, <http://www.isel.edu.pl/blog/index.php>.

E-mail klasowy można też wykorzystywać w trakcie lekcji, przygotowując zajęcia. Przykładem może tu być lekcja utrwalająca słownictwo wprowadzone w podręczniku. Dzień wcześniej wysyłam klasie plan zajęć. Na lekcji po krótkiej rozgrzewce językowej, w trakcie której powtarzamy słownictwo z poprzednich zajęć dotyczące ochrony środowiska, proszę o zalogowanie się i zapisanie na pulpitych komputerów załącznika z poczty klasowej. Po otwarciu dokumentu uczniowie od razu przystąpili do pracy.

Subject: Climate change and greenhouse effect

Exercise 1

Visit the website <http://www.epa.gov/climatechange/kids/basics/index.html>. Read the text and answer the questions:

1. How is the world changing?
2. Why is the Earth getting warmer?
3. What are warmer temperatures causing in the world?
Now, click onto the link Find out how and why the climate is changing (the second green star) and find the answer for the following question:
4. What happens when we burn fossil fuels?

Exercise 2

Work in pairs. Visit this site <http://www.epa.gov/climatechange/kids/impacts/signs/index.html> and learn as much as you can about the effects of the climate change onto the Earth. You've got 5 minutes to do that.

Exercise 3

Work in 3 groups. (Wait until the teacher tells you what group you are in.) Visit the sites given below and prepare a short note (50 words) answering the question:

What can you do to stop climate change?

Group 1

Switch to Clean Energy

Use Less Energy

Group 2

Travel Green

Watch Your Water Use

Group 3

Reduce Waste

More Ways to Make a Difference

Extra activities for fast finishers:

- <http://znamangielski.com/pogoda-po-angielsku.html>
- <http://znamangielski.com/files/pogoda-zad-1.htm>
- <http://znamangielski.com/files/pogoda-zad-2.htm>
- <http://znamangielski.com/zanieczyszczenie-srodowiska-po-angielsku.html>
- <http://znamangielski.com/files/srodowisko-i-kleski-zywiolowe-zad-1.htm>
- <http://znamangielski.com/files/srodowisko-i-kleski-zywiolowe-zad-2.htm>

W celu przejścia do zadania na słuchanie ze zrozumieniem nauczyciel powinien na stronie <http://www.epa.gov/climatechange/kids/basics/today/index.html> kliknąć w pierwszy link obok ilustracji Ziemi zatytułowany *The Greenhouse Effect*. Aby pomóc uczniom skupić się na filmie i wykonać ćwiczenie, nauczyciel rozdaje karteczki z wcześniej przygotowanymi pytaniami. Oto pytania wykorzystane w trakcie tych zajęć:

1. What is called the greenhouse effect?
2. What do greenhouse gasses do?
3. Do we need greenhouse gasses? Why/why not?
4. How do people add extra carbon dioxide into the atmosphere?
5. Name changes that happen on the Earth due to warmer temperatures.

* Linki w zadaniu 3. są aktywne i uczniowie, klikając w nie, znajdują od razu potrzebne informacje. Plik z aktywnymi linkami znajduje się na stronie www.jows.pl

Oto przykład lekcji w sali komputerowej, której głównym celem było ćwiczenie umiejętności redagowania tekstu:

Subject: Learn English in Australia – ćwiczenia w redagowaniu e-maila formalnego

Cele ogólne:

- doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem (selekcjonowanie informacji);
- doskonalenie umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnej (opis miejsca);
- tworzenie krótkiej wypowiedzi pisemnej, tj. e-mail formalny;
- utrwalenie zasad tworzenia pytań pośrednich (standardy wymagań egzaminacyjnych z języka obcego nowożytnego według informatora maturalnego od 2008 r. II. 1 d, h; III. 1 a, 2 e, f; IV. 2 b, c).

Metody pracy: praca z komputerem – wyszukiwanie na stronach WWW informacji dotyczących Australii

Formy pracy: praca indywidualna, w parach oraz w grupach

Środki dydaktyczne: projektor, komputer, Internet, pokaz slajdów (w wersji elektronicznej artykułu dostępna jest prezentacja stanowiąca integralną część scenariusza)

Przebieg lekcji:

CZEŚĆ WSTĘPNA

1. Rozgrzewka językowa – nauczyciel wprowadza temat lekcji, pytając uczniów, czy potrafią rozpoznać kraj, o którym będzie mowa, po jego charakterystycznych symbolach. tj. *Opera*.
2. Po uzyskaniu poprawnej odpowiedzi, nauczyciel prosi uczniów, aby sprecyzowali, czego chcieliby się dowiedzieć o Australii:
What is the capital of Australia?
What is the currency in Australia?
What is the weather like in Australia?

Aby odpowiedzieć na te pytania, nauczyciel wchodzi na stronę <http://www.australia.com/> i razem z uczniami szuka odpowiedzi.

3. Następnie nauczyciel pyta, jaki jest najlepszy sposób, aby nauczyć się języka i poznać kraj, w którym mówi się tym językiem?
Odpowiedź: Pojechać na kurs językowy do kraju, który chce się poznać.

CZEŚĆ WŁAŚCIWA

Podanie celu i tematu lekcji

4. Nauczyciel wchodzi na stronę internetową *Study Global in Australia* <http://www.studyglobal.net/australia.htm#courses>, aby zapoznać uczniów z ofertą kursów językowych.
5. Nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy i rozdaje zestaw pytań. Każda grupa szuka informacji na stronie internetowej <http://www.studyglobal.net/australia.htm#course>, po upływie 7 min grupy dzielą się uzyskanymi informacjami na forum klasy.

Group 1

Visit the website <http://www.studyglobal.net/australia.htm#course/> and choose Brisbane. Scan the text and find the information to answer the questions below. Prepare yourself to give a brief outline of your findings.

1. What facilities does the school offer?
2. What do the school do to ensure that the students are placed in the appropriate class which suits their level of English?
3. What is the minimum level required for the Business English Language Program?
4. What is the Scenic Rim?

Group 2

Visit the website <http://www.studyglobal.net/australia.htm#course/> and choose Darwin. Scan the text and find the information to answer the questions below. Prepare yourself to give a brief outline of your findings.

1. What does the intake test cover?
2. Who is the One to One English Language Course designed for?
3. Describe the two seasons of Darwin's weather.
4. What tourists attractions can you find in Darwin?

Group 3

Visit the website <http://www.studyglobal.net/australia.htm#course/> and choose Sydney. Scan the text and find the information to answer the questions below. Prepare yourself to give a brief outline of your findings.

1. How do the schools in Sydney look like?
2. What teaching method is used on the English Courses in Sydney?
3. What is The Rocks?
4. Why was The Blue Mountains declared a World Heritage Park and what can you do there?

Group 4

Visit the website <http://www.studyglobal.net/australia.htm#course/> and choose Byron Bay. Scan the text and find the information to answer the questions below. Prepare yourself to give a brief outline of your findings.

1. Why is Byron Bay a unique tourist destination?
2. What levels of English proficiency does the school offer?
3. Where is the school located and what attractions are there?
4. What kind of tours and activities can you choose from in Byron Bay?

Aby zadanie przebiegło sprawniej, nauczyciel może, monitorując pracę w grupach, podpowiadać uczniom o możliwości skorzystania ze strony *Visit Brisbane* (Grupa 1.) lub *Visit Darwin* (Grupa 2.) itd. Tam znajdują się pozostałe odpowiedzi. W zależności od czasu, jaki mamy na przeprowadzenie tej lekcji, uczniowie prezentując zebrane informacje, mogą pokazać zdjęcia ze stron internetowych na forum klasy przy pomocy projektora. Jeśli Internet akurat tego dnia działa wolniej niż zwykle (zdarzyło mi się to w trakcie mojej lekcji otwartej), proponuję dwóm grupom rozdać te same pytania i poprosić, aby skupiły się na konkretnych zagadnieniach. Po omówieniu na forum klasy odpowiedzi przechodzimy do właściwego zadania.

6. Nauczyciel przypomina uczniom zasady pisania formalnego e-maila.
7. Razem z uczniami przygotowujemy listę pytań do organizatorów kursu. Nauczyciel pyta: *How do you ask about the length of the course? How can you ask about the level which is appropriate for you? How do you ask about the dates the course starts and finishes?* W ten sposób pytania pokrywają się mniej więcej z pytaniami przygotowanymi na slajdzie.
8. Nauczyciel prosi uczniów, aby przypomnieli, jak tworzymy pytania grzecznościowe, jakich zwrotów używamy: *Could you tell me...
Can you tell me...
I'd like to know...
I was wondering...*
9. Uczniowie konstruują pytania pośrednie.
10. W parach uczniowie tworzą listę pytań do szkoły językowej na temat oferty kursu. Pytania powinny zawierać prośbę o dalsze informacje np. na temat zakwaterowania, transportu, lokalnych atrakcji, jedzenia i opłaty za kurs.
11. W parach uczniowie tworzą krótki tekst użytkowy – e-mail formalny. Po napisaniu wiadomości uczniowie wysyłają je na adres e-mailowy nauczyciela. Po sprawdzeniu prace zostaną ocenione oraz wysłane do wybranych szkół językowych w Australii.
12. Uczniowie, którzy wcześniej skończyli, dostaną listę linków z dodatkowymi ćwiczeniami na pytania pośrednie: http://angielski.na6.pl/pytania_bezposrednie_i_posrednie_cwiczenia
<http://a4esl.org/q/h/vm/indirectques.html>.

CZEŚĆ KOŃCOWA

13. Zadanie pracy domowej (temat pracy i polecenie należy wysłać po lekcji na e-mail klasowy, nie trzeba dyktować): *Napisz list formalny do pani Weatherby, właścicielki hostelu na przedmieściach Londynu i znajomej twoich rodziców. Jedziesz tam do pracy. Będziesz pracować sześć dni w tygodniu i chciałabyś dowiedzieć się więcej szczegółów.
Zapytaj, jak wyposażony jest pokój, w którym spędzisz 2 miesiące.
Zapytaj, czy w hotelu podają posiłki wegetariańskie oraz jakie są godziny pracy.
Poproś właścicielkę, aby napisała, jakie będziesz mieć obowiązki w hotelu i zapytaj jaki dzień w tygodniu będziesz miał wolny.
Poproś właścicielkę, aby sprawdziła połączenia kolejowe lub autokarowe do Londynu i przysłała ci informację e-mailem.
Pamiętaj o zachowaniu odpowiedniej formy i limitu słów (120-150).*

Bibliografia

- Szpotowicz, M., Sikorzyńska, A., Szulc-Kurpaska, M., Trzczińska, B., Gregorczyk, J., Czarnecka-Cicha, B. (2009) *Podstawa programowa z komentarzami*. Tom 3. Języki obce. Ministerstwo Edukacji Narodowej [online] [dostęp 4.07.2012] <<http://www.men.gov.pl/images/stories/pdf/Reforma/3b.pdf>>.
- *Wpływ zmian w TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnej) na edukację* [online] [dostęp 4.07.2012] <http://www.men.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=495%3Awpzyw-zmian-w-tik-technologii-informacyjno-komunikacyjnej-na-edukacj&catid=97%3Aksztacenie-i-kadra-edukacja-informatyczna-i-medialna-default&Itemid=134>.
- Konieczniak, M. *Po co komu technologia informacyjna w szkole?* [online] [dostęp: 4.07.2012] <<http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/1386>>.
- *Jak młodzież wykorzystuje komputer? Ankieta* [online] [dostęp 4.07.2012] <<http://www.szkoelnictwo.pl/index.php?id=PU0668>>.
- *Effects of Technology on Classrooms and Students* [online] [dostęp 4.07.2012] <<http://www.2.ed.gov/pubs/EdReform-Studies/EdTech/effectsstudents.html>>.

[Dominika Serowy-Talarowska]

Nauczyciel mianowany języka angielskiego. Obecnie pracuje w I Liceum Ogólnokształcącym im. Jana III Sobieskiego w Wejherowie.